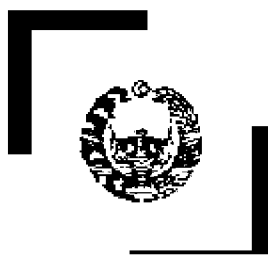

**XOTIN-QIZLAR FAN VA TEXNOLOGIYADA -2023
HUDUDLARARO FORUM TO‘PLAMI**

**НАВОЙСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ГОРНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ**

**СБОРНИК
МЕЖРЕГИОНАЛЬНОГО ФОРУМА
«ЖЕНЩИНЫ И ДЕВУШКИ В НАУКЕ
И В ТЕХНОЛОГИИ - 2023»**

11 февраля 2023года

онлайн, Zoom-конференция

NAVOI STATE MINING AND TECHNOLOGICAL UNIVERSITY

**COLLECTION
INTERREGIONAL FORUM
"WOMEN AND GIRLS IN SCIENCE
AND IN TECHNOLOGY - 2023»**

February 11, 2023
online, Zoom conference

O'QUVCHILARNI KASBGA YO'LLASHDA SINFDAN VA MAKTABDAN TASHQARI ISHLARNI TASHKIL ETISH

Meylieva M. S.

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Kasb tanlashga yo'llashda sinfdan va maktabdan tashqari ishlarning maqsadi o'quvchilarga kasbni to'qri tanlashga, eng avvalo ularning xar biri o'z shaxsiy sifatlariga mos kasbni topib olishida yordam berishiga qaratiladi. Kasb tanlashga yo'llashda sinfdan va maktabdan tashqari ishlarni shunday tashkil etilmoqi kerakki, ularda o'quvchilar kasblar olami va mehnat faoliyatining turlari bilan tanishibgina qolmay, o'zlarini ishlab chiqarish jarayonining asosiy ishtirokchisi sifatida baqolash imkoniga ega bo'lsin. Kasb tanlashga yo'llashda sinfdan va maktabdan tashqari ishlar jarayonida o'quvchilarda kasblar olamini mustaqil xolda bilish, tanlanayotgan kasbning talablarini o'z shaxsiy sifatleri bilan qiyoslay olish, o'z mayli, qobilyati, salomatligi tanlanayotgan kasbga muvofiqligini, to'qri baholash ko'nikmalari shakllanishi lozim. Bularning xammasi xar bir o'quvchi kasbni to'qri tanlashida, uni egallashning eng maqbul yo'lini belgilab olishida yordam beradi.

Sinfdan va maktabdan tashqari ishlar o'quvchilarni kasbni ongli ravishda tanlashga, ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga, ularda moddiy ishlab chiqarish, fan, texnika va boshqa sohalarga oid kasblarni egallashga qiziqishini shakllantirishda ko'p jihatdan yordam beradi.

Sinfdan tashqari mashg'ulotlarda kasbga yo'llash ishlari o'quvchilarning yosh va bilish xususiyatlariga qarab bir necha bosqichlarda olib boriladi, bunda quyidagi vazifalar amalga oshiriladi:

- moddiy ishlab chiqarish sohasida mehnatga bo'lgan ijtimoiy qiziqishlarni, o'quvchilarda umuman mehnat haqida tasavvurlarini shakllantirish;
- mehnatga muhabbat, mehnat ahliga hurmat hislarini singdirish, unumli mehnatga ijtimoiy mayllarini shakllantirish;
- barqaror kasbiy qiziqishlar va mayllarni shakllantirish va rivojlantirish;
- mutaxassislikni, kasbni tanlash va uni o'zlashtirish yo'llarini tanlash maqsadida o'tkaziladi.

Texnika to'garaklaridagi mashg'ulotlarda olib boriladigan kasbga yo'naltirish ishi mazmuni o'quvchilarni to'garak yo'nalishiga muvofiq kasblar, predmetlar va mehnat texnologiyasi bilan, ishchi shaxsiga nisbatan qo'yilayotgan talablar, mazkur kasbga oid mutaxassislar tayyorlash shartlari bilan, ijodiy ish va ana shu kasb egalarining kasbiy o'sish istiqbollari bilan, ixtirochilar va ratsionalizatorlar jamiyati o'quvchilar tashkilotlarida, texnik ijodkorlik to'garaklarida, bozor iqtisodiyoti muammolarini ijodiy hal qilish masalalari bilan tanishtirishni o'z ichiga oladi.

To'garaklarda o'tkaziladigan mashg'ulotlar o'quvchilarning yosh xususiyatlarini, qiziqishlarini, shuningdek bozor iqtisodiyotini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini hisobga olgan holda ularni kasbga yo'naltirish uchun keng imkoniyatlar ochib beradi.

Texnika ijodkorligi to'garaklari o'quvchilarning hozirgi zamon ishlab chiqarishga, texnika va fanga bo'lgan qiziqishlarini kengaytirishga yordam beradi, ijodiy va texnikaviy tafakkurni rivojlantiradi, konstruksiyalash, modellashtirish va ratsionalizatorlik ishi malakalari va ko'nikmalarini shakllantiradi.

Tegishli to'garakda o'quvchilarning muvaffaqiyatli shug'ullanishlari faoliyatning muayyan turiga qiziqishini rivojlantiradi, bajariladigan ishga ijobiy munosabatda bolishni shakllantiriladi. Bolalarning qiziqishlari esa ularning maylari bilan chambarchas bog'langandir. O'quvchilarda qiziqishlar va mayllarning rivojlanishi ko'p jihatdan to'garaklarning mashg'ulotlarida ularning bilish faoliyati to'g'ri tashkil etilganligiga bog'liqdir.

Bilish faoliyati o'quvchining muayyan ish turini muvaffaqiyatli bajarishga bo'lgan shaxsiy qobiliyatini aniqlashga, uning kasbiy maqsadini shakllantirishga imkon beradi. Shu boisdan bilish faoliyati tashkil qilingan chog'da kasbga oid axborot o'quvchilarga o'z vaqtida yetib borishi va ularning imkoniyatiga mos bo'lishi muhimdir.

Ma'lumki, mashg'ulotlar chog'ida o'quvchilarda umumtexnikaviy, umummehnat va maxsus bilimlar hamda ko'nikmalar shakllanadi. O'quvchilar ishlab chiqarishda ommalashgan asboblardan va moslamalar bilan ish ko'radilar, ba'zan esa ularni o'zlari ham tayyorlaydilar. O'quvchilarning texnik ijodkorlik to'garaklaridagi faoliyati ko'pgina hollarda ijtimoiy ahamiyatga molik bo'lgan muayyan buyumlarni tayyorlash bilan ham bog'liqdir.

Kasbga yo'naltirish tizimi hayot yo'lini tanlab olishda, kasbga yo'naltirishda mashinosozlik va mashinashunoslik, fermer xo'jaligi dehqonlari va mehnatkash ziyolilarning saflarini to'ldirishda yoshlarga ko'maklashishi va umuman mehnat resurslarini oqilona taqsimlashda ta'sir o'tkazishi lozim.

Yosh avlodni kasb tanlashga yo'naltirish davlat tizimida maktab yetakchi bo'g'in hisoblanadi. Maktab o'quvchilarda kasbga qiziqishni uyg'otishda va bitiruvchilarni kasbni ongli ravishda tanlashga tayyorlashda asosiy tayanch nuqtasidir.

Mehnat ta'limi o'quvchilarni turli kasblarning xususiyatlari, ulardan birini to'g'ri tanlash shartlari to'g'risida bilimlarning muayyan majmuasi bilan qurollantirishni; ularda kasbiy va ijtimoiy faoliyatning har xil turlariga ijobiy munosabatda bo'lish hissini tarbiyalashni; asosli kasbiy shakllantirishni ko'zda tutadi.

Mehnat ta'limisiz o'quvchilarni kasblarni ongli ravishda tanlashga samarali tayyorlash mumkin emas. Ana shu tarkibiy qismning ijtimoiy nuqtayi nazardan qaraganda ahamiyati shundaki, shu tarkibiy qism tufayli kasbni tanlash erkinligi doirasi kengayib boradi: yigit yoki qiz ishlab chiqarish va kasblarning turli xillarini, mehnat sharoitlarini, u yoki bu kasbni qayerda o'rganish mumkin ekanligini va shu kabilarni qanchalik ko'p bilsa, uning kasb tanlashi shu darajada ongli bo'ladi.

Xulosa tariqasida shuni ta'kidlash mumkinki, mehnatning hozirgi turlari g'oyat ko'p va xilma-xil bo'lgan, kuch ishlatish imkoniyatlari juda ham kengayib borayotgan hozirgi sharoitda mehnat ta'limi (kasbiy axborotni, kasbiy targ'ibotni) to'g'ri yo'lga qo'ymay turib, yoshlarning to'g'ri kasb tanlashi ancha qiyindir.

Adabiyotlar

1. Абу Райхон Беруний. Ҳикматлар. – Тошкент: «Ёш гвардия», 1973.
2. Мусурмонова О.. Маънавий кадриятлар ва ёшлар тарбияси. Тошкент, Ўқитувчи, 1996.
3. Мавлянова Р.ва бошқалар. Педагогика. – Тошкент: «Ўқитувчи» 2001. 37-39 бетлар

ИНСОН СИФАТЛАРИ ВА ХУСУСИЯТЛАРИ.

**Рахманова М. Қ., Маъмурбоев Д.
Чирчиқ давлат педагогика университети**

Миллий муҳитда шахслараро муносабатларни мувофиқлаштиришда асосбу оилавий рухий ташхис воситалари ва усулларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқ бўлиб, улар оиланинг меъёрли фаолият кўрсатишига, ундаги зиддиятларнинг турлари ва уларнинг шаклланиш сабабларини ўрганишга, профилактикасини ташкил этишга ҳамда шахслараро муносабатлар мувофиқлигини таъминлашга ёрдам беради.

Сборник материалов межрегионального форума «Женщины и девушки в науке и в технологии - 2023». Международной научно-практической конференции. Навоийский государственный горно-технологический университет. Навой 11 февраля 2023 года.

№	Содержание	Стр.
81.	Eshbayeva Z.N. AUTO PLAY MEDIA STUDIO 8 DASTURIDA “ELEKTRON TA’LIM RESURSI” YARATISH	227
82.	Ochilova N.U. TARJIMA TO’G’RISIDAGI ILMIY NAZARIY QARASHLAR	231
83.	Istamova D.S. DIFFICULTIES OF TEACHING ESP	235
84.	Allayarova G.N. DEVELOPMENT OF THE SOCIOCULTURAL COMPETENCE OF STUDENTS IN ENGLISH LANGUAGE LESSONS	238
85.	Ismailova G. F. TECHNOLOGY FOR DEVELOPING STUDENTS' INDEPENDENT LEARNING COMPETENCE	239
86.	Azizova Z. R. CHET TILI DARSLARI JARAYONIDA QISHLOQ XO’JALIGIGA OID MATNLARDA TERMINLARNING QO’LLANISHI	242
87.	Boyqo‘ziyeva M. INGLIZ TILINI OQITISHNING INNOVATSION USULLARI	243
88.	Muxammadiyeva R., Janzakova N. G. GENDER TENGLIKNI TA’MINLASHDA XOTIN-QIZLARNING IJTIMOIIY-SIYOSIY FAOLLIGI	246
89.	Xalilova Z. F. FRAZEOLOGIK BIRLIKLAR ORQALI O’QUVCHILARDA OLMON TILIGA QIZIQISHINI RIVOJLANTIRISH	248
90.	Bozorova A. M., Mirzaqandova S. X., Sayfullayeva G. I. ASTRONOMIYA FANINI O’QITISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNIN AHAMIYATI	252
91	Rashidova N. N., Egamova F. I., Sayfullayeva G. I. TEXNOLOGIYA FANIDA INNOVATSION TA’LIM TEXNOLOGIYALARINING AHAMIYATI	256
92	Meylieva M. S. O’QUVCHILARNI KASBGA YO’LLASHDA SINFDAN VA MAKTABDAN TASHQARI ISHLARNI TASHKIL ETISH	259
93	Рахманова М. Қ., Маъмурбоев Д. ИНСОН СИФАТЛАРИ ВА ХУСУСИЯТЛАРИ.	260
94	Ибодова Н.К. АКАДЕМИК ИБРАХИМ МУМИНОВ: МОЙ ПЕРВЫЙ УЧИТЕЛЬ – МОЯ МАМА	263
95	Azizova Z.R. CHET TILI DARSLARI JARAYONIDA QISHLOQ XO’JALIGIGA OID MATNLARDA TERMINLARNING QO’LLANISHI	270

Материалы межрегионального форума . Навои 11 февраля 2023г.
/Отв.ред. PhD.,доц. И.Н. Турсунова – Навои, НГГТУ, 2023,- 278стр.

Навбор и верстка Турсунова И.Н., Рашидова Р.К. Навоийский
государственный горно-технологический университет, г. Навоий. Ул. Галоба
шох 76а.